31988L0407

22.7.1988 *EUROOPA ÜHENDUSTE TEATAJA* L 194/10

NÕUKOGU DIREKTIIV,
14. juuni 1988,
millega sätestatakse koduveiste sügavkülmutatud sperma ühendusesisese kaubanduse ja impordi korral kohaldatavad loomatervishoiu nõuded

(88/407/EMÜ)

EUROOPA ÜHENDUSTE NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Majandusühenduse asutamislepingut, eriti selle artiklit 43,

võttes arvesse komisjoni ettepanekut, (1)

võttes arvesse Euroopa Parlamendi arvamust, (2)

võttes arvesse majandus- ja sotsiaalkomitee arvamust, (3)

ning arvestades, et:

sätted veiste ja sigade ühendusesisese kaubandusega seotud loomatervishoiu probleemide kohta on ette nähtud direktiiviga 64/432/EMÜ, (4) viimati muudetud määrusega (EMÜ) nr 3768/85, (5) lisaks sellele sisaldab direktiiv 72/462/EMÜ, (6) viimati muudetud määrusega (EMÜ) nr 3768/85, sätteid, mis käsitlevad veterinaarinspektsiooni probleeme veiste ja sigade importimisel kolmandatest riikidest;

eespool nimetatud sätetega on tagatud, et veiste ja sigade ühendusesisese kaubanduse ja ühendusse importimise puhul tagab lähteriik loomatervishoiu nõuete järgimise, nii et loomahaiguste leviku oht on praktiliselt välistatud; sperma kaubastamisel on siiski olemas teatav oht selliste haiguste levimiseks;

loomade ja loomsete toodete ühendusesisest kaubandust reguleerivate riiklike loomatervishoiusätete harmoneerimisele suunatud ühenduse poliitika raames on vaja luua harmoneeritud süsteem veisesperma ühendusesiseseks kaubanduseks ja ühendusse importimiseks;

ühendusesisese spermakaubanduse puhul peaksid liikmesriigid, kus sperma kogutakse, olema kohustatud tagama, et asjaomane sperma kogutakse ja töödeldakse heakskiidetud ja järelevalve all olevates seemendusjaamades, et sperma on saadud loomadelt, kelle tervislik seisund välistab loomahaiguste levimise ohu, et sperma on kogutud, töödeldud, ladustatud ja transporditud vastavalt eeskirjadele, millega tagatakse sperma tervisliku seisundi säilimine, ning et sellega on sihtriiki transportimise ajal kaasas veterinaarsertifikaat, et tagada nimetatud tingimuste täitmine;

kuna ühendusesisesed põhimõtted teatavate haiguste vastu vaktsineerimise osas on erinevad, on piiratud aja jooksul õigustatud selliste erandite säilitamine, mis lubavad liikmesriikidel teatavate haiguste puhul nõuda täiendavat kaitset asjaomaste haiguste vastu;

sperma importimiseks ühendusse kolmandatest riikidest tuleks koostada kolmandate riikide loetelu, võttes arvesse loomatervishoiu nõudeid; ilma et see piiraks sellise loetelu kohaldamist, peaksid liikmesriigid lubama spermat importida üksnes seemendusjaamadest, mis vastavad teatavatele standarditele ning mis on ametliku järelevalve all; lisaks sellele tuleks kõnealuses loetelus olevate riikide suhtes vastavalt olukorrale sätestada loomatervishoiu erinõuded; kõnealuste standardite järgimise kontrollimiseks tehakse kohapealset kontrolli;

tuleks ette näha kord lahendamaks liikmesriikide vahel tekkivaid mis tahes vaidlusi selle kohta, kas seemendusjaama heakskiitmine on õigustatud;

liikmesriigid võivad keelduda spermasaadetise vastuvõtmisest, kui on kindlaks tehtud, et see ei vasta käesoleva direktiivi sätetele; sellist spermat peab olema võimalik tagastada, kui see ei ole vastuolus loomatervishoiuga seotud kaalutlustega ja kui kaubasaatja või tema esindaja seda taotleb; kaubasaatjal või tema esindajal tuleks võimaldada teada keelamise või kitsendamise põhjusi ning saada ekspertarvamus;

teatavate nakkushaiguste edasikandumise vältimiseks tuleks impordikontroll teha siis, kui spermasaadetis jõuab ühenduse territooriumile, välja arvatud välistransiidi puhul;

(1) EÜT C 267, 6.10.1983, lk 5.
(2) EÜT C 342, 19.12.1983, lk 11.
(3) EÜT C 140, 28.5.1984, lk 6.
(4) EÜT 121, 29.7.1964, lk 1977/64.
(5) EÜT L 362, 31.12.1985, lk 8.
(6) EÜT L 302, 31.12.1972, lk 28.

sisetransiidi puhul tuleb määratleda meetmed, mida liikmesriigid pärast sellist kontrolli võtavad;

liikmesriikidel peaks olema lubatud võtta erakorralisi meetmeid nakkushaiguse puhangu korral teises liikmesriigis või kolmandas riigis; selliste haigustega seotud ohtusid ja vajalikke kaitsemeetmeid tuleks kogu ühenduses hinnata samamoodi; selleks tuleks alalises veterinaarkomitees kehtestada ühenduse erikord, mille raames tuleb vajalikud meetmed võtta;

teatavate meetmete võtmine käesoleva direktiivi rakendamiseks tuleks anda komisjonile; selleks tuleks kehtestada kord, mis tagab komisjoni ja liikmesriikide tiheda ja tõhusa koostöö alalises veterinaarkomitees;

käesolev direktiiv ei mõjuta kauplemist spermaga, mis on toodetud enne kuupäeva, mil liikmesriigid peavad käesolevat direktiivi järgima,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIIVI:

I PEATÜKK

Üldsätted

Artikkel 1

Käesolevas direktiivis sätestatakse koduveiste sügavkülmutatud sperma ühendusesisese kaubanduse ning kolmandatest riikidest importimise suhtes kohaldatavad loomatervishoiu nõuded.

Artikkel 2

Käesolevas direktiivis kasutatakse vajaduse korral direktiivi 64/432/EMÜ artiklis 2 ja direktiivi 72/462/EMÜ artiklis 2 esitatud mõisteid.

Lisaks sellele:

a) *sperma* — koduveise ejakulaat töödeldud või lahjendatud kujul;

b) *seemendusjaam* — liikmesriigi või kolmanda riigi territooriumil asuv ametlikult heakskiidetud ja järelevalve alune ettevõte, kus toodetakse spermat kunstseemenduse tarvis;

c) *riiklik veterinaararst* — veterinaararst, kelle on määranud liikmesriigi või kolmanda riigi pädev keskasutus;

d) *seemendusjaama veterinaararst* — veterinaararst, kes vastutab selle eest, et seemendusjaam käesolevas direktiivis sätestatud nõudeid pidevalt täidab;

e) *saadetis* — teatav spermakogus, mis on hõlmatud ühe ja sellesama sertifikaadiga;

f) *riik, kus sperma kogutakse* — liikmesriik või kolmas riik, kus spermat kogutakse ja kust seda liikmesriiki saadetakse;

g) *heakskiidetud labor* — liikmesriigi või kolmanda riigi territooriumil asuv labor, mille pädev veterinaarasutus on määranud läbi viima käesoleva direktiiviga ette nähtud teste;

h) *kogu* — doonorloomalt mis tahes ajal võetud spermakogus.

II PEATÜKK

Ühendusesisene kaubandus

Artikkel 3

Iga liikmesriik tagab, et selle liikmesriigi territooriumilt saadetakse teise liikmesriigi territooriumile üksnes järgmistele üldtingimustele vastav sperma:

a) see peab olema kogutud ja kunstliku seemenduse tarbeks töödeldud seemendusjaamas, mis on loomatervishoiu seisukohast heaks kiidetud vastavalt artikli 5 lõikele 1 ühendusesiseseks kaubanduseks;

b) see peab olema kogutud koduveistelt, kelle tervislik seisund vastab B lisas sätestatud nõuetele;

c) see peab olema kogutud, töödeldud, ladustatud ja transporditud vastavalt A ja C lisale;

d) sellega peab sihtriiki transportimisel kaasas olema artikli 6 lõikele 1 vastav veterinaarsertifikaat.

Artikkel 4

1. Ilma et see piiraks lõike 2 kohaldamist, lubavad liikmesriigid kuni 31. detsembrini 1992 enda territooriumile spermat pullidelt, kelle seerumi neutralisatsiooni testi või ELISA testi tulemused on veiste infektsioosse rinotrahheiidi / nakkava pustuloosse vulvovaginiidi suhtes negatiivsed või positiivsed pärast vaktsineerimist kooskõlas käesoleva direktiiviga.

Kuni 31. detsembrini 1992 võivad liikmesriigid lubada enda territooriumile spermat pullidelt, kelle seerumi neutralisatsiooni testi või ELISA testi tulemused on veiste infektsioosse rinotrahheiidi / nakkava pustuloosse vulvovaginiidi suhtes positiivsed ning keda ei ole vaktsineeritud kooskõlas käesoleva direktiiviga.

Sellisel juhul peab iga saadetis läbima kontrolli, mis seisneb inokulatsioonis elusloomasse ja/või viiruse isolatsiooni testis.

See nõue ei kehti sperma suhtes loomadelt, kelle esimeses lõigus osutatud testide tulemused olid enne nende esimest vaktsineerimist seemendusjaamas negatiivsed.

Need kontrollid võivad toimuda kahepoolse kokkuleppe alusel kas riigis, kus sperma koguti, või sihtriigis.

Komisjoni aruande põhjal vaatab nõukogu käesoleva artikli koos võimalike ettepanekutega uuesti läbi enne 1. jaanuari 1992.

2. Liikmesriigid, mille kõikides seemendusjaamades on üksnes loomad, kelle seerumi neutralisatsiooni testi või ELISA testi tulemused on negatiivsed, võivad keelduda lubamast enda territooriumile spermat seemendusjaamadest, millel ei ole sellist staatust.

Artiklis 19 sätestatud korras võib otsustada laiendada eespool nimetatud sätteid teatava liikmesriigi territooriumi osale, kui selle territooriumi kõnealuse osa kõigis seemendusjaamades on üksnes loomad, kelle seerumi neutralisatsiooni testi või ELISA testi tulemused on negatiivsed.

3. Ilma et see piiraks ühenduse teisi sätteid, ei tohi loomi suu- ja sõrataudi vastu mitte vaktsineerivad liikmesriigid keelduda lubamast enda territooriumile kooskõlas käesoleva direktiiviga vaktsineeritud loomade spermat.

Sellisel juhul võidakse igast kaubastamiseks mõeldud (vähemalt viie toruga kogust) kuni 10 % sperma suhtes sihtliikmesriigi või selle liikmesriigi määratud laboris läbi viia suu- ja sõrataudi viirusisolatsioonitest. Kui selle tulemused on positiivsed, võidakse sperma territooriumile lubamisest keelduda.

Artikkel 5

1. Liikmesriik, kelle territooriumil seemendusjaam asub, tagab, et artikli 3 punktis a sätestatud heakskiit antakse üksnes juhul, kui järgitakse A lisa sätteid ja kui seemendusjaam vastab muudele käesoleva direktiivi sätetele.

Liikmesriik tagab samuti, et riiklik veterinaararst kontrollib kõnealuste sätete järgmist ning kui üht või mitut nimetatud sätet enam ei järgita, tühistab ta heakskiidu.

2. Kõik heakskiidetud seemendusjaamad registreeritakse ja igale jaamale antakse veterinaarloa number. Iga liikmesriik saadab seemendusjaamade ja nende veterinaarloa numbrite loetelu teistele liikmesriikidele ja komisjonile ning teavitab neid heakskiidu tühistamisest.

Kui liikmesriik leiab, et heakskiitu käsitlevad sätteid teise liikmesriigi seemendusjaamas ei järgita või enam ei järgita, teavitab ta sellest liikmesriigi pädevat asutust. Viimane võtab kõik vajalikud meetmed ja teavitab teise liikmesriigi pädevat asutust tehtud otsustest ja nende põhjustest.

Kui selline teine liikmesriik kardab, et vajalikke meetmeid ei ole võetud või need pole piisavad, teavitab ta sellest komisjoni, mis palub ühe või mitme veterinaareksperdi arvamust. Seda arvamust silmas pidades võib liikmesriikidel lubada artiklis 19 sätestatud korras keelata ajutiselt kõnealusest seemendusjaamast pärit sperma lubamine nende territooriumile.

Selline luba võidakse tühistada artiklis 19 sätestatud korras, pidades silmas uut arvamust, mille üks või mitu veterinaareksperti on esitanud.

Veterinaareksperdid peavad olema vaidluses mitte osaleva liikmesriigi kodanikud.

Käesoleva artikli üldised rakenduseeskirjad võetakse vastu artiklis 18 sätestatud korras.

Artikkel 6

1. Liikmesriigid muudavad sperma enda territooriumile lubamise sõltuvaks esitatavast veterinaarsertifikaadist, mille on vastavalt D lisale koostanud selle riigi, kus sperma koguti, veterinaarinspektor.

Kõnealune sertifikaat peab olema:

a) koostatud vähemalt ühes selle liikmesriigi ametlikus keeles, kus sperma on kogutud, ja vähemalt ühes sihtliikmesriigi ametlikus keeles;

b) algkujul saadetisega kaasas kuni sihtkohani;

c) koostatud ühel lehel;

d) koostatud ühe kaubasaaja nimele.

2. a) Sihtliikmesriik võib keelata saadetiste lubamist enda territooriumile, kui dokumentaalsel kontrollimisel ilmneb, et artiklit 3 ei ole järgitud.

b) Selleks, et saada kindlaid tõendeid juhtudel, kui kahtlustatakse sperma nakatumist või saastumist patogeensete organismidega, võib sihtliikmesriik võtta vajalikke meetmeid, sh kasutada karantiinis ladustamist, tingimusel et see ei mõjuta sperma kvaliteeti.

c) Punkti a või b alusel langetatud otsustega tuleb kaubasaatja või tema esindaja taotluse korral lubada sperma tagastamist, tingimusel et see ei ole vastuolus loomatervishoiualaste kaalutlustega.

3. Kui liikmesriik on lõike 2 punktis a või b kirjeldatud põhjusel keelanud sperma lubamise enda territooriumile ning riik, kus sperma koguti, ei ole 30 päeva jooksul lubanud sperma tagastamist, võib sihtliikmesriigi pädev veterinaarasutus anda korralduse kõnealune sperma hävitada.

4. Pädeva veterinaarasutuse poolt lõikude 2 ja 3 alusel langetatud otsused tuleb koos põhjendusega edastada kaubasaatjale või tema esindajale.

Artikkel 7

1. Käesolev direktiiv ei mõjuta liikmesriikides kehtivate õigusaktidega ette nähtud võimalusi kaevata edasi otsuseid, mille on teinud pädev asutus vastavalt käesolevale direktiivile.

Need põhjendatud otsused tuleb nõudmisel viivitamata kirjalikult esitada kaubasaatjale või tema esindajale, osutades, millised nende edasikaebamise võimalused on kehtivate õigusaktidega ette nähtud ning mis vormis ja aja jooksul tuleb menetlust alustada. Otsused tuleb samuti edastada liikmesriigi, kus sperma koguti, või lähteliikmesriigi pädevale veterinaarasutusele

2. Iga liikmesriik tagab kaubasaatjatele, kelle spermasaadetiste suhtes on võetud artikli 6 lõikega 2 ette nähtud meetmed, õiguse saada enne pädeva asutuse poolt muude meetmete võtmist veterinaareksperdi arvamuse, määramaks, kas artikli 6 lõiget 2 on täidetud.

Veterinaarekspert peab olema kogumises mitte osaleva või lähteriigiks mitte oleva liikmesriigi kodanik.

Liikmesriikide ettepanekul koostab komisjon veterinaarekspertide loetelu, kellelt võib selliste arvamuste sõnastamist taotleda. Käesoleva artikli üldised rakenduseeskirjad ja eelkõige nende arvamuste sõnastamisel järgitav kord võetakse vastu artiklis 18 ettenähtud korras.

III PEATÜKK

Import kolmandatest riikidest

Artikkel 8

1. Liikmesriik võib lubada importida spermat ainult nendest kolmandatest riikidest, mis on kantud artiklis 19 sätestatud korras koostatud loetellu. Loetelu võib täiendada või muuta artiklis 18 sätestatud korras.

2. Otsustamaks, kas kolmanda riigi võib kanda lõikes 1 osutatud loetellu, võetakse eelkõige arvesse:

a) asjaomase riigi kariloomade, muude koduloomade ja ulukite tervislikku seisundit, pöörates erilist tähelepanu eksootilistele loomahaigustele ja asjaomase riigi keskkonnaseisundile, mis võivad ohustada liikmesriikide loomade tervist;

b) kolmanda riigi poolt antud teabe korrektsust ja kiirust nakkuslike loomahaiguste, eriti aga rahvusvahelise episootiaameti nimekirjades A ja B osutatud haiguste, esinemise kohta oma territooriumil;

c) asjaomase riigi eeskirju seoses loomahaiguste ennetamise ja tõrjega;

d) asjaomase riigi veterinaarteenistuste struktuuri ja volitusi;

e) nakkuslike loomahaiguste ennetamis- ja tõrjemeetmete korraldamist ja rakendamist ning

f) tagatisi, mida asjaomane riik saab anda käesoleva direktiivi järgimise osas.

3. Lõikes 1 osutatud loetelu ja kõik selle muudatused avaldatakse *Euroopa Ühenduste Teatajas*.

Artikkel 9

1. Artiklis 19 sätestatud korras koostatakse loetelu seemendusjaamade kohta, millest liikmesriigid võivad lubada importida kolmandatest riikidest pärit spermat. Loetelu võib muuta või täiendada samas korras.

2. Otsustamaks, kas kolmanda riigi seemendusjaama võib kanda lõikes 1 osutatud loetellu, võetakse eelkõige arvesse kolmanda riigi spermatootmissüsteemide veterinaarjärelevalvet, veterinaarteenistuste volitusi ning seemendusjaamade suhtes kohaldatavat järelevalvet.

3. Seemendusjaama võib kanda lõikes 1 sätestatud loetellu üksnes juhul, kui:

a) see asub ühes artikli 8 lõikes 1 osutatud loetellu kantud riikidest;

b) see vastab A lisa I ja II peatüki nõuetele;

c) asjaomase kolmanda riigi veterinaarteenistused on selle heaks kiitnud ühendusse eksportimiseks;

d) see on asjaomase kolmanda riigi seemendusjaama veterinaarsti järelevalve all ning

e) asjaomase kolmanda riigi riiklik veterinaararst kontrollib seda vähemalt kaks korda aastas.

Artikkel 10

1. Sperma peab olema pärit loomadelt, kes on vahetult enne sperma kogumist viibinud vähemalt kolm kuud artikli 8 lõikes 1 osutatud loetellu kantud riigi territooriumil.

2. Ilma et see piiraks artikli 8 lõike 1 ja käesoleva artikli lõike 1 kohaldamist, lubavad liikmesriigid loetellu kantud kolmandast riigist importida spermat üksnes juhul, kui see vastab loomatervishoiu nõuetele, mis on artiklis 18 sätestatud korras vastu võetud asjaomasest riigist sperma importimiseks.

Eelmises lõigus osutatud nõuete vastuvõtmisel võetakse arvesse:

a) seemendusjaama ümbritseva piirkonna tervislikku seisundit, eelkõige seoses rahvusvahelise episootiaameti A loetelus esinevate haigustega;

b) seemendusjaamas oleva karja tervislikku seisundit, sealhulgas kontrollinõudeid;

c) doonorlooma tervislikku seisundit ja kontrollinõudeid;

d) sperma kontrollinõudeid.

3. Loomatervishoiu nõuete kindlaksmääramisel kooskõlas lõikega 2 veiste tuberkuloosi ja brutselloosi puhul on võrdlusaluseks direktiivi 64/432/EMÜ A lisas esitatud normid. Artiklis 18 sätestatud korras võib kõnealustest nõuetest iga üksikjuhtumi puhul eraldi loobuda, kui asjaomane kolmas riik pakub sarnaseid vähemalt samaväärseid loomatervishoiualaseid garantiisid; sellisel juhul sätestatakse samas korras vähemalt selle direktiivi A lisas esitatuga võrdsustatud loomatervishoiu nõuded, et võimaldada selliste loomade lubamist seemendusjaama.

4. Artikkel 4 on kohaldatav *mutatis mutandis*.

Artikkel 11

1. Liikmesriigid lubavad spermat importida üksnes juhul, kui esitatakse veterinaarsertifikaat, mille on koostanud ja millele on alla kirjutanud selle kolmanda riigi riiklik veterinaararst, kus sperma on kogutud.

Kõnealune sertifikaat peab olema:

a) koostatud vähemalt ühes sihtliikmesriigi ametlikus keeles ja vähemalt ühes selle liikmesriigi ametlikus keeles, kus toimub artiklis 12 sätestatud impordikontroll;

b) originaaleksemplarina spermaga kaasas kuni sihtkohani;

c) koostatud ühel lehel;

d) koostatud ühe kaubasaaja nimele.

2. Kõnealune veterinaarsertifikaat peab vastama artiklis 19 sätestatud korras koostatud näidisele.

Artikkel 12

1. Liikmesriigid tagavad, et iga spermasaadetist, mis jõuab ühenduse tolliterritooriumile, kontrollitakse enne vabasse ringlusse lubamist või tolliprotseduuri rakendamist, ega luba spermat ühendusse tuua, kui saabumisel tehtud impordikontrolli käigus ilmneb, et:

— sperma ei ole pärit artikli 8 lõike 1 kohaselt koostatud loetellu kantud kolmandate riikide territooriumidelt,

— sperma ei ole pärit artikli 9 lõikes 1 sätestatud loetellu kantud seemendusjaamadest,

— sperma on pärit sellise kolmanda riigi territooriumilt, millest importimine on keelatud artikli 15 lõike 2 kohaselt,

— spermaga kaasas olev veterinaarsertifikaat ei vasta artiklis 11 sätestatud või kõnealuse artikli kohaselt kindlaksmääratud tingimustele.

Käesolevat lõiget ei kohaldata nende spermasaadetiste puhul, mis saabuvad ühenduse tolliterritooriumile ja mille suhtes rakendatakse tollitransiidiprotseduuri väljaspool kõnealust territooriumi asuvasse sihtkohta saatmiseks.

Seda kohaldatakse siiski juhtudel, kui ühenduse territooriumil transportimise ajal loobutakse tollitransiidist.

2. Selleks, et saada kindlaid tõendeid juhtudel, kui kahtlustatakse sperma nakatumist või saastumist patogeensete organismidega, võib sihtliikmesriik võtta vajalikke meetmeid, sh kasutada karantiinis ladustamist.

3. Kui mis tahes lõigetes 1 ja 2 sätestatud põhjusel ei lubata spermat ühenduse territooriumile ning kui eksportiv kolmas riik ei luba spermat tagastada 30 päeva jooksul, võib sihtliikmesriigi pädev veterinaarasutus anda korralduse sperma hävitamiseks.

Artikkel 13

Iga spermasaadetisega, mille liikmesriik on lubanud ühenduse territooriumile artikli 12 lõikes 1 osutatud kontrolli alusel, peab teise liikmesriigi territooriumile saatmise korral olema kaasas originaalsertifikaat või selle tõestatud koopia, mille on mõlemal juhul nõuetekohaselt kinnitanud pädev asutus, kes vastutas artikli 12 kohaselt tehtud kontrolli eest.

Artikkel 14

Kui otsustatakse võtta artikli 12 lõike 3 kohased hävitusmeetmed, kannab kõik tekkinud kulud saatja, vastuvõtja või nende esindaja ilma riigipoolse hüvituseta.

IV PEATÜKK

Kaitse- ja kontrollimeetmed

Artikkel 15

1. Kui sperma toomisest ühe liikmesriigi territooriumilt teise liikmesriigi territooriumile tuleneb loomahaiguse leviku oht, võib teine liikmesriik võtta järgmised meetmed:

a) episootilise haiguse puhkemise korral muus liikmesriigis võib liikmesriik ajutiselt keelata või kitsendada sperma toomist enda territooriumile selle liikmesriigi aladelt, kus haigus on puhkenud;

b) kui episootiline haigus laiaulatuslikult levib või kui esineb edasine tõsiseloomulise nakkusliku loomahaiguse puhang, võib liikmesriik ajutiselt keelata või kitsendada sperma toomist kogu selle teise liikmesriigi territooriumilt.

Iga liikmesriik teatab teistele liikmesriikidele ja komisjonile viivitamata esimeses lõigus käsitletud mis tahes haiguse puhkemisest enda territooriumil ning meetmetest, mida see liikmesriik on võtnud selle haiguse tõrjumiseks. Samuti teatab see liikmesriik neile kohe haiguse kadumisest.

2. Kui kolmandas riigis esineb sellise nakkusliku loomahaiguse puhang, mis võib edasi kanduda sperma kaudu ning ohustada liikmesriigi kariloomade tervislikku seisundit, või kui selline haigus levib või kui selliseks otsuseks annab alust mõni muu loomade tervisliku seisundiga seotud põhjus, keelab sihtliikmesriik asjaomase sperma importimise kogu kolmandast riigist või selle osast otse või teiste liikmesriikide kaudu, ilma et see piiraks artiklite 8, 9 ja 10 kohaldamist.

3. Lõigete 1 ja 2 kohaselt liikmesriikide poolt võetud meetmetest ja nende tühistamisest tuleb viivitamata teatada teistele liikmesriikidele ja komisjonile, lisades kõnealuste meetmete võtmise põhjendused.

Artiklis 18 sätestatud korras võib otsustada, et kõnealuseid meetmeid tuleb muuta, eelkõige nende ühtlustamiseks teiste liikmesriikide võetud meetmetega või nende tühistamiseks.

4. Kui tekib lõigetes 1 ja 2 kirjeldatud olukord ning on vaja, et teised liikmesriigid kohaldaksid samuti kõnealuse lõike kohaselt võetud meetmeid, mida on vajadusel muudetud kolmanda lõike kohaselt, võetakse artiklis 18 sätestatud korras asjakohased meetmed.

5. Asjaomasest kolmandast riigist impordi jätkamist lubatakse artiklis 18 sätestatud korras.

Artikkel 16

1. Kui see on vajalik käesoleva direktiivi ühtseks kohaldamiseks, võivad komisjoni veterinaareksperdid koostöös liikmesriigi pädevate asutustega teha kohapealseid kontrolle.

Liikmesriik, kelle territooriumil kontroll tehakse, annab ekspertidele nende töös kogu vajaliku abi. Komisjon teatab kõnealuse kontrolli tulemustest asjaomasele riigile, kus sperma koguti.

Asjaomane riik, kus sperma koguti, võtab kõik vajalikud meetmed kontrolli tulemuste arvessevõtmiseks. Kui riik, kus sperma koguti, ei võta kõnealuseid meetmeid, võib komisjon pärast seda, kui alaline veterinaarkomitee on olukorraga tutvunud, kohaldada artikli 5 lõike 2 neljanda lõigu ning artikli 9 lõike 1 sätteid.

2. Käesoleva artikli rakendamise üldeeskirjad, eelkõige lõike 1 esimeses lõigus osutatud kontrolli sageduse ja meetodi osas, sätestatakse artiklis 19 ettenähtud korras.

V PEATÜKK

Lõppsätted

Artikkel 17

Käesoleva direktiivi lisade muudatused, eriti need, mis on mõeldud lisade kohandamiseks tehnoloogia edusammudega, otsustab nõukogu kvalifitseeritud häälteenamusega komisjoni ettepaneku alusel.

Artikkel 18

1. Kui tuleb järgida käesolevas artiklis sätestatud korda, suunab eesistuja küsimuse omal algatusel või liikmesriigi nõudmisel viivitamata nõukogu 15. oktoobri 1968. aasta otsusega asutatud alalisele veterinaarkomiteele (edaspidi "komitee").

2. Liikmesriikide hääli komitees arvestatakse vastavalt asutamislepingu artikli 148 lõikes 2 sätestatule. Eesistuja ei hääleta.

3. Komisjoni esindaja esitab võetavate meetmete kava. Komitee esitab meetmete kohta oma arvamuse kahe päeva jooksul. Arvamus võetakse vastu 54 poolthäälega.

4. Kui kavandatavad meetmed on kooskõlas komitee arvamusega, võtab komisjon need vastu ja kohaldab neid viivitamata. Kui meetmed ei ole komitee arvamusega kooskõlas või kui komitee ei esita oma arvamust, esitab komisjon võetavate meetmete kohta viivitamata ettepaneku nõukogule. Nõukogu võtab meetmed vastu kvalifitseeritud häälteenamusega.

Kui nõukogu ei ole meetmeid võtnud kolme kuu jooksul alates nõukogu poole antud küsimuses pöördumise kuupäevast, võtab komisjon ettepandud meetmed vastu ja kohaldab neid viivitamata, välja arvatud juhul, kui nõukogu on lihthäälteenamusega teinud otsuse kõnealuste meetmete vastu.

Artikkel 19

1. Kui tuleb järgida käesolevas artiklis sätestatud korda, suunab eesistuja kas omal algatusel või liikmesriigi nõudmisel asjakohased küsimused viivitamata komiteele.

2. Liikmesriikide hääli komitees arvestatakse vastavalt asutamislepingu artikli 148 lõikes 2 sätestatule. Eesistuja ei hääleta.

3. Komisjoni esindaja esitab võetavate meetmete kava. Tähtaja jooksul, mille määrab eesistuja lähtuvalt küsimuse kiireloomulisusest, esitab komitee eelnõu kohta oma arvamuse. Arvamus võetakse vastu 54 poolthäälega.

4. Kui kavandatavad meetmed on kooskõlas komitee arvamusega, võtab komisjon need vastu ja kohaldab neid viivitamata. Kui meetmed ei ole komitee arvamusega kooskõlas või kui komitee ei esita oma arvamust, esitab komisjon võetavate meetmete kohta viivitamata ettepaneku nõukogule. Nõukogu teeb otsuse kvalifitseeritud häälteenamusega.

Kui nõukogu ei ole meetmeid võtnud 15 päeva jooksul alates antud küsimuses tema poole pöördumisest, peab kõnealused meetmed võtma ja viivitamata rakendama komisjon, välja arvatud juhul, kui nõukogu on lihthäälteenamusega olnud kõnealuste meetmete vastu.

Artikkel 20

1. Käesolevat direktiivi ei kohaldata liikmesriikides enne 1. jaanuari 1990 kogutud ja töödeldud sperma puhul.

2. Kuni artiklite 8, 9 ja 10 alusel vastu võetud otsuste jõustumise kuupäevani ei kohalda liikmesriigid kolmandatest riikidest sperma impordi suhtes soodsamaid tingimusi kui need, mis tulenevad II peatüki kohaldamisest.

Artikkel 21

Liikmesriigid jõustavad käesoleva direktiivi järgimiseks vajalikud õigusnormid hiljemalt 1. jaanuariks 1990. Liikmesriigid teatavad sellest viivitamata komisjonile.

Artikkel 22

Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele.

Luxembourg, 14. juuni 1988

Nõukogu nimel

eesistuja

I. KIECHLE

A LISA

I PEATÜKK

SEEMENDUSJAAMADE HEAKSKIITMISE TINGIMUSED

Seemendusjaamad peavad vastama järgmistele tingimustele:

a) jaamad peavad olema veterinaararsti alalise järelevalve all;

b) jaamadel peavad olema vähemalt

i) laudad, sh isolaatorid;

ii) sperma kogumise ruumid, sh eraldi ruum varustuse puhastamiseks ja desinfitseerimiseks või steriliseerimiseks;

iii) sperma töötlemise ruum, mis ei pea tingimata asuma samas kohas;

iv) sperma ladustamise ruum, mis ei pea tingimata asuma samas kohas;

c) jaamad peavad olema ehitatud või isoleeritud nii, et on välistatud kokkupuude väljaspool jaama oleva karjaga;

d) jaamad peavad olema ehitatud nii, et lautu ning sperma kogumise, töötlemise ja ladustamise ruume oleks võimalik raskusteta puhastada ja desinfitseerida;

e) jaamades peavad olema isoleerimisruumid, millel puudub otseühendus loomade tavapäraste eluruumidega;

f) jaamad peavad olema projekteeritud nii, et loomade eluruum on füüsiliselt eraldatud sperma kogumise ruumist ning mõlemad kõnealused ruumid on eraldatud sperma ladustamise ruumist.

II PEATÜKK

SEEMENDUSJAAMADE JÄRELEVALVET KÄSITLEVAD TINGIMUSED

Seemendusjaamade puhul:

a) kontrollitakse, et seal peetakse üksnes selle liigi loomi, kelle spermat kogutakse. Muid koduloomi, kes on seemendusjaama normaalseks tegevuseks hädavajalikud, võib samuti selle territooriumile lubada, tingimusel et nad ei sea nakkusohtu neid liike, kelle spermat kogutakse ning nad vastavad seemendusjaama veterinaararsti poolt kehtestatud tingimustele;

b) kontrollitakse, et kõigi jaamas peetavate veiste kohta peetakse registrit, kuhu märgitakse üksikasjad iga looma tõu, sünnikuupäeva ja identifitseerimise kohta, ning samuti registrit kõigi haiguskontrollide ja tehtud vaktsineerimiste kohta, kuhu on märgitud ka iga looma haigusloost pärit teave;

c) kontrollib riiklik veterinaararst jaama korrapäraselt vähemalt kaks korda aastas, samal ajal kontrollitakse ka heakskiitmise ja järelevalve tingimuste täitmist;

d) kontrollitakse, et jaama ei sisene kõrvalised isikud. Lisaks sellele tuleb lubatud külalistelt nõuda jaama veterinaararsti sätestatud tingimuste täitmist;

e) peavad jaama töötajad olema tehniliselt pädevad haiguste leviku tõkestamise jaoks asjakohaste desinfitseerimis- ja hügieenimeetodite osas;

f) kontrollitakse, et:

i) heakskiidetud jaamades töödeldakse ja ladustatakse üksnes heakskiidetud jaamades kogutud spermat, ilma et see puutuks kokku muude spermasaadetistega. Heakskiidetud seemendusjaamades võidakse töödelda ka spermat, mis ei ole kogutud heakskiidetud seemendusjaamades, tingimusel et:

— selline sperma on saadud veistelt, kes vastavad B lisa I peatüki lõike 1 punkti d alapunktides i), ii), iii) ja v) sätestatud tingimustele,

— spermat töödeldakse eraldi seadmetega või eraldi ajal spermast, mis on mõeldud ühendusesisese kaubanduse tarvis, viimasel juhul puhastatakse ja steriliseeritakse seadmed pärast kasutamist,

— selline sperma ei ole mõeldud ühendusesiseseks kaubanduseks ning see ei saa mis tahes ajal sattuda puutesse või seda ei ladustata koos spermaga, mis on mõeldud ühendusesisese kaubanduse tarvis,

— sellist spermat on võimalik identifitseerida eraldusmärgistuse abil, mis erineb alapunktis vii) ette nähtust;

ii) sperma kogutakse, töödeldakse ja ladustatakse üksnes selleks ettenähtud ruumides rangeimate hügieeninõuete järgi;

iii) kõik vahendid, mis puutuvad sperma kogumise ja töötlemise ajal kokku sperma või doonorloomaga, desinfitseeritakse või steriliseeritakse enne kasutamist nõuetekohaselt;

iv) sperma töötlemisel kasutatavad loomsed tooted, sh lisandid ja lahjendusvedelikud on saadud allikatest, mis ei kujuta ohtu loomade tervisele või mida on sellise ohu vältimiseks enne kasutamist töödeldud;

v) säilitus- ja transpordianumad desinfitseeritakse või steriliseeritakse nõuetekohaselt enne iga täitmist;

vi) kasutatavat külmutusainet ei ole eelnevalt teiste loomsete toodete puhul kasutatud;

vii) iga üksik spermaannus on selgelt märgistatud, nii et on võimalik, võimaluse korral koodi abil hõlpsasti tuvastada sperma kogumise kuupäev, doonorlooma tõug ja eraldustunnus, samuti seemendusjaama nimi; selle märgistuse laad ja vorm kehtestatakse artiklis 19 sätestatud korras.

B LISA

I PEATÜKK

TINGIMUSED LOOMADE TRANSPORTIMISEKS HEAKSKIIDETUD SEEMENDUSJAAMADESSE

1. Kõik seemendusjaama vastuvõetavad veised peavad vastama järgmistele tingimustele:

a) nad peavad olema läbinud 30päevase isolatsiooniaja liikmesriigi pädeva asutuse poolt selleks spetsiaalselt heakskiidetud ruumides, kus viibivad üksnes vähemalt samaväärse tervisliku seisundiga muud sõralised;

b) enne punktis a kirjeldatud isolatsiooniruumides viibimist peavad nad olema kuulunud karja:

i) mis on ametlikult tuberkuloosivaba;

ii) mis on ametlikult brutselloosivaba või brutselloosivaba.

Loomi ei tohi olla enne peetud muus madalama staatusega karjas;

c) nad peavad olema veiste ensootilise leukoosi vabast karjast või poegnema emasloomast, kellele on tehtud veiste ensootilise leukoosi seroloogiline test hiljemalt 30 päeva enne looma vastuvõtmist jaama ja saadud tulemus on negatiivne.

Kui seda nõuet ei ole võimalik täita, ei tohi spermat kaubastada seni, kui doonor on saanud kaheaastaseks ning tehtud on II peatüki lõike 1 punktile iii) vastav test ja saadud on negatiivsed tulemused;

d) enne punktis a osutatud isolatsiooniaega ning eelneva 30 päeva jooksul peavad loomadega olema tehtud järgmised testid ja saadud negatiivsed tulemused:

i) nahasisene tuberkuliiniproov direktiivi 64/432/EMÜ B lisas sätestatud korras;

ii) seerumi aglutinatsiooni test, mis on viidud läbi vastavalt direktiivi 64/432/EMÜ C lisas sätestatud meetodile, kusjuures brutselloosibakterite arv on olnud alla 30 rahvusvahelise aglutinatsiooniühiku (RAÜ) milliliitri kohta, ning brutselloosivabast karjast pärit loomade puhul komplemendi sidumise test brutselloosibakterite arvuga alla 20 EMÜ ühiku milliliitri kohta (20 ICFT ühikut);

iii) veiste ensootilise leukoosi seroloogiline test, mis vastab direktiivi 64/432/EMÜ G lisas sätestatud meetodile;

iv) veiste ensootilise leukoosi seerumi neutralisatsiooni test või ELISA test veiste infektsioosse rinotrahheiidi / nakkava pustuloosse vulvovaginiidi kohta;

v) viirusisolatsiooni test (fluorestseeruvate antikehade test või immunoperoksüdaasi test) veiste viirusdiarröa kohta. Alla kuue kuu vanuse looma puhul tuleb test edasi lükata kuni selle eani.

Pädev asutus võib anda loa punktis d osutatud testide läbiviimiseks isolaatoris, tingimusel et tulemused on teada enne punktiga e ette nähtud 30päevast isolatsiooni algust;

e) punktis a osutatud 30päevase isolatsiooni jooksul peavad loomadega olema tehtud järgmised testid ning saadud negatiivsed tulemused:

i) seerumi aglutinatsiooni test vastavalt direktiivi 64/432/EMÜ C lisas sätestatud meetodile, kusjuures brutselloosibakterite arv on olnud alla 30 rahvusvahelise aglutinatsiooniühiku (RAÜ) milliliitri kohta, ja komplemendi sidumise test brutselloosibakterite arvuga alla 20 EMÜ ühiku milliliitri kohta (20 ICFT ühikut);

ii) eesnahamaterjali või kunsttupeloputuse proovil põhinev kas immunofluorestseeriva antikeha test või söötmetest *Campylobacter foetus*'e nakkuse suhtes; emasloomade puhul viiakse läbi tupelima aglutinatsiooni test;

iii) tupe- või eesnahaloputuse proovil põhinev mikroskoopiline läbivaatus ja söötmetest *Trichomonas foetus*'e suhtes; emasloomade puhul viiakse läbi tupelima aglutinatsiooni test;

iv) seerumi neutralisatsiooni test või ELISA test veiste infektsioosse rinotrahheiidi / nakkava pustuloosse vulvovaginiidi suhtes,

ja läbima leptospiroosivastase töötluse, mis koosneb kahest streptomütsiinisüstist 14päevase ajavahemikuga (25 mg kilogrammi kohta eluslooma kaalust).

Kui ükski eespool loetletud testidest osutub positiivseks, tuleb kõnealune loom kohe isolaatorist eemaldada. Rühmaisolatsiooni korral peab pädev asutus võtma kõik vajalikud meetmed, et taastuvastada ülejäänud loomade kõlblikkus seemendusjaama vastavalt käesolevale lisale.

2. Kõik testid tuleb teha liikmesriigi heakskiidetud laboris.

3. Loomi võib seemendusjaama vastu võtta üksnes jaama veterinaararsti otsese loaga. Kõik loomade liikumised nii jaama kui jaamast välja tuleb registreerida.

4. Ühelgi seemendusjaama vastuvõetud loomal ei tohi vastuvõtmise päeval ilmneda kliinilisi haigustunnuseid; ilma et see piiraks lõike 5 sätete kohaldamist, peavad kõik loomad tulema lõike 1 punktis a osutatud isolatsiooniruumidest, mis lähetamise päeval vastavad ametlikult järgmistele tingimustele:

   a) need asuvad 10 kilomeetrise raadiusega ala keskel, kus vähemalt 30 päeva jooksul ei ole esinenud suu- ja sõrataudi ega sigade katku;

   b) need on vähemalt kolm kuud olnud vabad suu- ja sõrataudist ning brutselloosist;

   c) need on vähemalt 30 päeva olnud vabad veistehaigustest, millest teatamine on kohustuslik vastavalt direktiivi 64/432/EMÜ E lisale.

5. Tingimusel, et lõikes 4 sätestatud tingimused on täidetud ning eelneva 12 kuu jooksul on tehtud II peatükis osutatud korrapärased testid, võib loomad viia ühest heakskiidetud seemendusjaamast teise sama sanitaarseisundiga jaama ilma isolatsioonita või testideta, juhul kui üleviimine toimub otse. Asjaomane loom ei tohi otseselt ega kaudselt kokku puutuda halvemas tervislikus seisundis sõralistega ning kasutatav transpordivahend peab olema enne kasutamist desinfitseeritud. Kui üleviimine ühest seemendusjaamast teise toimub liikmesriikide vahel, tuleb järgida direktiivi 64/432/EMÜ.

II PEATÜKK

KORRAPÄRASED TESTID JA RAVI, MIDA TULEB RAKENDADA KÕIGI VEISTE SUHTES HEAKSKIIDETUD SEEMENDUSJAAMAS

1. Kõikidele heakskiidetud seemendusjaamas peetavatele veistele tuleb vähemalt kord aastas teha järgmised testid ja ravi:

   i) nahasisene tuberkuliiniproov direktiivi 64/432/EMÜ B lisas sätestatud korras, mille tulemus on negatiivne;

   ii) brutselloosi seerumi aglutinatsiooni test, mis vastab direktiivi 64/432/EMÜ C lisas sätestatud meetodile, kusjuures bakterite arv on alla 30 rahvusvahelise aglutinatsiooniühiku (RAÜ) milliliitri kohta;

   iii) veiste ensootilise leukoosi seroloogiline test, mis vastab direktiivi 64/432/EMÜ G lisas sätestatud meetodile, mille tulemus on negatiivne;

   iv) veiste infektsioosse rinotrahheiidi / nakkava pustuloosse vulvovaginiidi seerumi neutralisatsiooni test või ELISA test, mille tulemus on negatiivne. Kuni 31. detsembrini 1992 võidakse nende haiguste vastu vaktsineerida seronegatiivseid pulle, kas ühe doosi ninasiseselt manustatud temperatuuritundliku elusvaktsiiniga või kahe doosi inaktiveeritud vaktsiiniga vähemalt kolme nädala ja kuni nelja nädala pikkuse ajavahemiku järel; pärast seda tuleb vaktsineerimist korrata kuni kuuekuuste ajavahemike järel;

   v) eesnahamaterjali või kunsttupeloputuse proovil põhinev kas immunofluorestseeriva antikeha test või söötmetest *Campylobacter foetus*'e nakkuse suhtes; emasloomade puhul viiakse läbi tupelima aglutinatsiooni test.

2. Kõik testid tuleb teha liikmesriigi heakskiidetud laboris.

3. Kui ükski eespool loetletud testidest osutub positiivseks, tuleb asjaomane loom viivitamata isoleerida ning pärast viimast negatiivset testi loomalt kogutud spermat ei tohi lubada ühendusesisesesse kaubandusse.

   Pärast positiivse testi tegemise kuupäeva seemendusjaama teistelt loomadelt kogutud spermat hoitakse eraldi laos ning seda ei või lubada ühendusesisesesse kaubandusse enne, kui seemendusjaama sanitaarseisund on taastatud.

C LISA

HEAKSKIIDETUD JAAMADES KOGUTUD SPERMALE ESITATAVAD TINGIMUSED ÜHENDUSESISESE KAUBANDUSE JAOKS

1. Sperma peab olema saadud loomadelt:

   a) kellel pole sperma võtmise päeval kliinilisi haigustunnuseid;

   b) i) kes on suu- ja sõrataudi vastu vaktsineerimata või

      ii) kes on pärit seemendusjaamast, kus kõik loomad on täielikult kaitstud tüüpide A, O ja C eest;

      — ning on seega kas loomad, keda enne seemendusjaama sisenemist ei olnud varem suu- ja sõrataudi vastu vaktsineeritud ja kes peavad seepärast saama kaks annust eksportiva liikmesriigi pädeva asutuse poolt heakskiidetud ja kontrollitud inaktiveeritud viirusvaktsiini vähemalt kuuenädalase ja kuni kaheksakuuse vahemiku järel,

      — loomad, keda vaktsineeriti enne seemendusjaama sisenemist vähemalt kolmel korral kuni aastase vahemiku järel.

      Vaktsineerimisel tuleb kõiki loomi kordusvaktsineerida kuni 12kuuste vahemike järel;

   c) keda ei ole 30 päeva jooksul enne kogumist vaktsineeritud suu- ja sõrataudi vastu;

   d) keda on vähemalt 30 päeva enne sperma kogumist pidevalt hoitud tunnustatud seemendusjaamas;

   e) keda ei ole lubatud kasutada loomulikul seemendamisel;

   f) keda peetakse seemendusjaamades, mis on olnud suu- ja sõrataudi vabad vähemalt kolm kuud enne kogumist ja 30 päeva pärast kogumist ning millest 10 km raadiuses ei ole vähemalt 30 päeva jooksul olnud ühtegi suu- ja sõrataudi juhtumit;

   g) keda on peetud seemendusjaamades, mis on 30 päeva jooksul enne sperma kogumist ja kuni 30 päeva möödumiseni kogumisest olnud vabad nendest veisehaigustest, millest teatamine on kohustuslik vastavalt direktiivi 64/432/EMÜ E lisale.

2. Spermale tuleb lisada allpool loetletud antibiootikume, et saavutada need kontsentratsioonid lõpplahjendatud spermas:

   mitte vähem kui: 500 RÜ/ml streptomütsiini,
   500 RÜ/ml penitsilliini,
   150 µg/ml linkomütsiini,
   300 µg/ml spektinomütsiini.

   Kasutada võib alternatiivset antibiootikumide kombinatsiooni, mille mõju kampülobakterite, leptospirootide ja mükoplasmade suhtes on samaväärne.

   Vahetult pärast antibiootikumide lisamist tuleb lahjendatud spermat hoida temperatuuril vähemalt 5 °C vähemalt 45 minutit.

3. Ühendusesiseseks kaubanduseks ettenähtud spermat:

   i) tuleb enne ärasaatmist vähemalt 30 päeva hoida heakskiidetud tingimustes;

   ii) tuleb vedada sihtliikmesriiki nõudes, mis on enne kasutamist puhastatud ja desinfitseeritud või steriliseeritud ja mis on pitseeritud enne lähetamist heakskiidetud ladustuskohtadest.

D LISA

VETERINAARSERTIFIKAAT

Nr: .....

Riik, kus sperma on kogutud: .....

Pädev asutus: .....

Kohalik pädev asutus: .....

I. **Andmed sperma kohta:**

.....

Dooside arv	Võtmise kuupäev(ad)	Andmed doonorlooma kohta	Tõug	Sünnikuupäev

II. **Sperma päritolu:**

Seemendusjaama(de) aadress(id): .....

.....

.....

Seemendusjaama(de) heakskiitmise number: .....

.....

III. **Sperma sihtkoht:**

Sperma saadetakse: .....
(kust? – laadimiskoht)

.....
(kuhu? – sihtriik ja -koht)

.....
(millega? – transpordivahend)

Saatja nimi ja aadress: .....

.....

.....

Saaja nimi ja aadress: .....

.....

.....

IV. **Mina, allakirjutanu, riiklik veterinaararst, kinnitan, et:**

1. eespool kirjeldatud sperma on kogutud, töödeldud ja ladustatud vastavalt tingimustele, mis on kooskõlas direktiivis 88/407/EMÜ sätestatud standarditega;

2. eespool kirjeldatud sperma on laadimiskohta saadetud pitseeritud konteineris, tingimustes, mis on kooskõlas direktiiviga 88/407/EMÜ.

..... (koht) ..... (kuupäev)

.....
(allkiri)

.....
(nimi trükitähtedega)

Pitser